PATVIRTINTA
Vyriausiosios rinkimų komisijos
2026 m. kovo 19 d. protokoliniu sprendimu

DAŽNIAUSIAI UŽDUODAMI KLAUSIMAI (DUK)

Vyriausioji rinkimų komisija (VRK) parengė informacinio ir konsultacinio pobūdžio atsakymus į dažniausiai užduodamus klausimus apie nuo 2025 m. spalio mėn. taikomą 2024 m. kovo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/900 dėl politinės reklamos skaidrumo ir atrankiojo adresavimo (toliau – Reklamos reglamentas). Pateikiami atsakymai į klausimus gali būti koreguojami, atsižvelgiant į teisės aktų pokyčius ar aktualią praktiką.

Pažymėtina, kad kiekviena konkreti situacija vertinama individualiai pagal Reklamos reglamento nuostatas.

Parengta vadovaujantis:

- Reklamos reglamentu;
- 2025 m. liepos 9 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2025/1410 dėl politinės reklamos skelbimų žymėjimo ir skaidrumo pranešimų formato, šablonų ir techninių specifikacijų pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/900 11 ir 12 straipsnius (toliau – Žymėjimo reglamentas);
- Komisijos komunikatu patvirtintomis Gairėmis, padėsiančiomis įgyvendinti Reglamentą (ES) 2024/900 dėl politinės reklamos skaidrumo ir atrankiojo adresavimo (toliau – Gairės).

1. Kas yra politinė reklama?

Politinę reklamą apibrėžia Reklamos reglamentas, jo 3 straipsnio 2 punkte nustatyta:

politinė reklama – bet kokiomis priemonėmis rengiamas, rodomas, skleidžiamas, publikuojamas, pateikiamas ar platinamas pranešimas, kuris paprastai teikiamas už atlygį, vykdant vidaus veiklą arba kaip politinės reklamos dalis:

a) paties politinio subjekto ar kito asmens už jį arba jo vardu, išskyrus grynai privataus arba komercinio pobūdžio pranešimą, arba

b) kuris gali turėti įtakos rinkimų ar referendumo rezultatams, rinkėjų elgsenai arba teisėkūros ar reguliavimo procesui Sąjungos, nacionaliniu, regioniniu ar vietos lygmeniu ir yra skirtas tokiai įtakai daryti

ir kuris neapima:

i) valstybių narių arba Sąjungos oficialių šaltinių pranešimų, susijusių griežtai tik su dalyvavimo rinkimuose ar referendumuose organizavimu ir sąlygomis, įskaitant kandidatūrų ar

referendumui spręsti pateikto klausimo paskelbimą, arba su dalyvavimo rinkimuose ar referendumuose skatinimu,

ii) valstybės narės valdžios institucijos ar Sąjungos, už ją arba jos vardu vykdomos viešos komunikacijos, įskaitant valstybės narės vyriausybės narių, už juos arba jų vardu vykdomą komunikaciją, kurios tikslas yra visuomenei pateikti oficialią informaciją, jeigu ta komunikacija negali daryti įtakos rinkimų ar referendumo rezultatams, rinkėjų elgsenai arba teisėkūros ar reguliavimo procesui ir nėra tam skirta ir

iii) kandidatų pristatymo nurodytose viešosiose erdvėse arba žiniasklaidos priemonėse, kurios aiškiai numatytos teisės aktuose ir suteikiamos nemokamai, kartu užtikrinant vienodas sąlygas kandidatams.

2. Ar visuomenės informavimo priemonėse politinių subjektų sveikinimai turi būti žymimi laikantis politinės reklamos žymėjimo reikalavimų?

VRK nuomone, vertinant, ar politiko sveikinimas yra politinė reklama, būtina atsižvelgti į visus svarbius veiksnius, tokius kaip pranešimo turinys, apmokėjimas, tikslas, publikavimo laikotarpis, publikavimo priemonės, kontekstas, užsakovas ir tikslinė auditorija.

Jei sveikinimas yra pateikiamas pareigas einančio politiko (Seimo nario, savivaldybės mero ar tarybos nario ir pan.) vardu, pasirašytas jo paties vardu, pavarde ir pareigomis valstybės ar savivaldybės institucijoje, gali būti naudojama nuotrauka (arba atitinkamas garso (vaizdo) įrašas), o sveikinimo tekstas yra neutralus, be politinių šūkių, nuorodų ar politinės žinutės, nesiekiama paveikti rinkėjų, jis nelaikytinas politine reklama, nesvarbu, ar sveikinimas skelbiamas atlygintinai.

Apmokėti politikų sveikinimai, skelbiami žiniasklaidoje, laikomi politine reklama, jei juose pateikiama politinė žinutė, t. y. rinkimų agitacijos elementai (rinkimų šūkiai, raginimai balsuoti, palaikyti kandidatą ar politinę organizaciją, įsipareigojimai (pažadai) ką nors atlikti, įgyvendinti ir pan.). Skelbiant tokius sveikinimus turi būti nurodoma politinės reklamos žyma ir skaidrumo pranešimas.

Politinių organizacijų, jų skyrių atlygintinai skelbiami sveikinimai laikomi politine reklama ir jie turi būti apmokėti politinės organizacijos lėšomis.

3. Ar politinė reklama, skelbiama politinės organizacijos interneto svetainėje ar jos valdomose socialinių tinklų paskyrose, privalo būti žymima pagal Žymėjimo reglamentą?

Ne, jei politinė reklama skelbiama tiesiogiai politinės organizacijos interneto svetainėje ar jos valdomose socialinių tinklų paskyrose ir nenaudojamos mokamos publikavimo paslaugos, žymėti nereikia, taip pat nereikia pildyti skaidrumo pranešimo. Tai laikytina politinės organizacijos vidaus veikla pagal Reklamos reglamentą (papildomi pavyzdžiai – Gairių 26–27 punktuose). Tačiau jei interneto svetainėje ir (ar) socialiniuose tinkluose viešinamas leidinys ar kt. reklamos skelbimas, kuriam privalomas politinės reklamos žymėjimas, toks žymėjimas turi išlikti.

4. Ar visuomenės informavimo priemonių parengtas kandidatų ar kandidatų sąrašų pristatymo ciklas yra laikytinas politine reklama?

Pagal Reklamos reglamento 3 straipsnio 2 punkto b papunktyje nustatytą išimtį, politine reklama nelaikoma *kandidatų pristatymas nurodytose viešosiose erdvėse arba žiniasklaidos priemonėse, kurios aiškiai numatytos teisės aktuose ir suteikiamos nemokamai, kartu užtikrinant vienodas sąlygas kandidatams* (iii papunktis).

Pagal Rinkimų kodekso 97 straipsnio 1 dalies 2 punktą, visuomenės informavimo priemonėms draudžiama skleisti politinę reklamą neatlygintai, išskyrus specialiąsias ar diskusijų laidas.

Rinkimų kodekso 99 straipsnyje numatyta agitacijai skirtų laidų rengimo tvarka, kurias rengia ir transliuoja Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija (nacionalinio lygmens laidos) ar VRK parinkti tokių laidų rengėjai ir transliuotojai (regioninio lygmens laidos). Šio straipsnio 7 dalyje numatyta, kad *savo iniciatyva, užtikrindami nuomonių įvairovę ir laidoje dalyvaujančių rinkimų politinės kampanijos dalyvių ir jų atstovų lygiateisiškumą ir laikydamiesi šiame kodekse nustatytų rinkimų politinių kampanijų finansavimo reikalavimų, diskusijų laidas turi teisę rengti visi transliuotojai*.

VRK nuomone, ne tik transliuotojai pagal Reklamos reglamento 3 straipsnio 2 punkto b papunktį gali rengti diskusijų laidas, bet ir spausdinamų leidinių ar interneto naujienų portalų redakcijos gali neatlygintinai rengti kandidatų ar kandidatų sąrašų pristatymus (pristatymų ciklus), prisidėdamos prie sklandaus demokratinių procesų veikimo ir užtikrindamos nuomonių įvairovę ir kandidatų ar kandidatų sąrašų lygiateisiškumą.

5. Ar nuomonių, komentarų rubrikose neatlygintinai skelbiamos politikų nuomonės laikomos politine reklama?

Reklamos reglamento konstatuojamosios dalies 29 punkte nurodyta, kad *žiniasklaida prisideda prie sklandaus demokratinių procesų veikimo ir atlieka esminį vaidmenį užtikrinant saviraiškos ir informacijos laisvę, ypač laikotarpiais, einančiais iškart prieš rinkimus. Ji suteikia erdvę viešoms diskusijoms ir prisideda prie viešosios nuomonės formavimo. Todėl šis reglamentas neturėtų daryti poveikio žiniasklaidos redakcinei laisvei. Į taikymo sritį neturėtų patekti politinės pažiūros, išreikštos bet kokiu kanalu, kuriam taikoma redakcinė atsakomybė, išskyrus atvejus, kai už jų rengimą, rodymą, skleidimą, publikavimą, pateikimą ar platinimą arba tiek, kiek tai susiję su jomis, tretieji asmenys teikia atlygį. Tačiau tie atvejai, kai politinės reklamos paslaugų teikėjai tokias politines pažiūras vėliau skleidžia, publikuoja ar platina, turėtų būti laikomi politine reklama*.

Kaip ir iki Reklamos reglamento įsigaliojimo, politine reklama nelaikomi visuomenės informavimo priemonėse specialiai rinkimų ar referendumo laikotarpiu ar politikų nuomonėms skirtose rubrikose, kuriose suteikiama teisė pasisakyti visiems politikams, visuomenės atstovams, rinkėjams visais aktualiais klausimais, neatlygintinai skelbiami valstybės politikų, kandidatų, kitų politinės kampanijos dalyvių, politinių organizacijų ar jų narių pranešimai ir komentarai. Tokiuose

pranešimuose neturėtų būti pateikiama rinkimų programa, jos dalis, nuostatos ir jais negali būti daroma įtaka rinkimų ar referendumo rezultatams, rinkėjų elgsenai, taip pat pranešimų turinys neturėtų atitikti atlygintinai skleidžiamos politinės reklamos turinio ar jo dalies, kandidatų sąrašo rinkimų numeris ar kandidato numeris sąraše, rinkimų apygarda, juose neturėtų būti pateiktos nuorodos į politinės kampanijos dalyvių ar politinių organizacijų interneto svetaines. Rekomenduojama aiškiai nurodyti rubrikos tikslą ir turinį.

6. Kas yra laikoma redakcine atsakomybe?

Reklamos reglamento 1 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

Politinės pažiūros ir kitas redakcinis turinys, už kuriuos taikoma redakcinė atsakomybė, nepriklausomai nuo to, kokiu kanalu jie išreikšti, nelaikomi politine reklama, išskyrus atvejus, kai už jų rengimą, rodymą, sklaidą, publikavimą, pateikimą ar platinimą trečiosios šalys moka konkretų užmokestį ar kitokį atlygį arba tas atlygis susijęs su minėtais veiksmais.

Nors Visuomenės informavimo įstatymu yra apibrėžta, jog pranešimas žiniasklaidai gali būti apmokamas arba publikuojamas neatlygintinai, VRK rekomenduoja visuomenės informavimo priemonei įsivertinti, ar tam tikros, ne jos pastangomis rengtos, publikacijos neprieštaraus Reklamos reglamento ir Rinkimų kodekso nuostatoms.

Redakcinė atsakomybė, vadovaujantis Reklamos reglamentu ir Visuomenės informavimo įstatymu, tenka žurnalistui, rengusiam publikaciją (interviu), arba laidos vedėjui ir atitinkamai – audiovizualinės informacijos paslaugos teikėjui, vykdančiam ūkinę komercinę veiklą arba, remiantis Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymu, vykdančiam visuomeninio transliuotojo funkciją.

Visuomenės informavimo priemonei, be redagavimo visa apimtimi arba iš dalies perpublikuojant pranešimą žiniasklaidai apie politinę organizaciją, kandidatą (-us) ar politinės kampanijos dalyvį (ar publikavus kitą, ne pačios redakcijos rengtą, turinio vienetą), kuris gali turėti įtakos rinkimų ar referendumo rezultatams, rinkėjų elgsenai, toks pranešimas būtų laikomas politine reklama, bet ne redakciniu turiniu, už kurį taikoma redakcinė atsakomybė.

7. Kur turi būti skelbiamas skaidrumo pranešimas ir kas jame turi būti nurodyta? Ar skaidrumo pranešimas turi būti kiekvienai politinei reklamai atskiras?

Politinės reklamos skelbimų žymėjimo ir skaidrumo pranešimų formatai, šablonai ir techninės specifikacijos, t. y. kokia informacija juose turi būti pateikiama, yra numatyta Žymėjimo reglamento II ir III prieduose.

Skaidrumo pranešimas turi būti aiškiai, suprantamai ir nedviprasmiškai įtrauktas į politinės reklamos skelbimą, prie jo pritvirtintas arba su juo susietas, kad būtų tinkamai pateikta visa reikalaujama informacija apie politinę reklamą. Jei skaidrumo pranešimas nėra politinės reklamos skelbimo žymėjimo dalis, turi būti pateikta paryškintosiomis raidėmis arba spalva į skaidrumo

pranešimą vedanti nuoroda arba QR kodas, arba lygiavertės naudotojui patogios techninės priemonės, kuriomis pasinaudojus skaidrumo pranešimas atsidarytų tiesiogiai.

Jei skaidrumo pranešimas pateikiamas toje pačioje spausdintoje medžiagoje kaip ir politinės reklamos skelbimas, jis paprastai turi būti pateikiamas viename langelyje. Žymėjimas ir skaidrumo pranešimas turi aiškiai išsiskirti iš fono.

Politinės reklamos skelbėjai užtikrina, kad skaidrumo pranešime būtų pateikta Reklamos reglamento 12 straipsnio 1 dalyje įvardyta informacija. Pagal to paties straipsnio 3 dalį, *skaidrumo pranešimas įtraukiamas į kiekvieną politinės reklamos skelbimą arba jį turi būti įmanoma lengvai pasiekti bet kuriuo metu per politinės reklamos skelbimo laikotarpį. Skaidrumo pranešimai nuolat atnaujinami visą politinės reklamos skelbimo laikotarpį, jie pateikiami lengvai prieinamu formatu ir bent jau tuo atveju, kai politinė reklama pateikiama elektroniniu būdu, kompiuterio skaitomu formatu. Jie rašomi politinės reklamos kalba. Politinės reklamos skelbėjai, siūlantys paslaugas Sąjungoje, užtikrina, kad skaidrumo pranešimai atitiktų taikytinus prieinamumo reikalavimus, be kita ko, kai tai techniškai įmanoma, pateikdami informaciją daugiau nei vienu sensoriniu kanalu*.

Tais atvejais, kai pagal užsakovo pateiktą užsakymą skelbiamas daugiau kaip vienas politinės reklamos skelbimas, skaidrumo pranešimas gali būti bendras visiems konkretaus užsakymo skelbimams arba atskiras kiekvienam politinės reklamos skelbimui. Jeigu skaidrumo pranešimas yra bendras, pranešimo dalyse „Laikotarpis, kurį politinės reklamos skelbimą numatoma publikuoti, pateikti ar platinti“ turi būti nurodyti atskiri **konkrečiai įvardytų** skelbimų skleidimo laikotarpiai, o dalyje „Metodika, taikoma kitų išmokų, kurias politinės reklamos paslaugų teikėjai gavo už politinės reklamos skelbimą ir, kai taikytina, politinės reklamos kampaniją, bendroms sumoms ir bendrai vertei apskaičiuoti“ turi būti detalizuotos **konkrečiai įvardytų** skelbimų kainos, sudarančios bendrą politinės reklamos kampanijos vertę.

8. Ar privaloma skelbti visas skaidrumo pranešimo dalis?

Taip, privaloma skelbti visas skaidrumo pranešimo dalis, nebent tam tikra šablono dalis netaikoma, pvz., informacija apie mokantį subjektą pateiktina tik tuo atveju, jei fizinis ar juridinis asmuo, kuris atlygina už politinę reklamą, nėra užsakovas arba galutinis užsakovą kontroliuojantis subjektas. Kitas pavyzdys – jei politinės reklamos pranešimas nesusijęs su rinkimais ir teisėkūros iniciatyva, tokios dalies rašyti į skaidrumo pranešimą nėra privaloma. Jeigu dalis netaikoma ar nepildoma, ji ir jos pavadinimas į skaidrumo pranešimą nerašomas.

Skaidrumo pranešimo bei politinės reklamos žymėjimo šablonai yra pateikti Žymėjimo reglamento II priede.

9. Jei reklamą užsako keli užsakovai, ar reikia juos visus nurodyti?

Taip, privalu nurodyti visus užsakovus. Nurodant informaciją apie mokančius subjektus, siūloma aiškiai įvardyti, kuris užsakovas kokią dalį išlaidų apmokėjo. Reklamos užsakymui

rengiamas tik vienas skaidrumo pranešimas, nes skaidrumo pranešimas yra susijęs su konkrečia reklama.

10. Ar skaidrumo pranešimo dalyje apie *politinės reklamos paslaugų teikėjų gautų sumų kilmę* galima nurodyti konkrečią, pvz., politinės kampanijos sąskaitą?

Taip, jei yra apmokėta iš konkrečios politinės kampanijos sąskaitos arba politinės organizacijos sąskaitos, galima nurodyti konkretų politinės kampanijos dalyvį ar politinę organizaciją ir sąskaitos pobūdį (politinės kampanijos, einamoji, valstybės biudžeto asignavimų) (nedetalizuojant sąskaitos numerio), pavyzdžiui: *Bus apmokėta iš Patikimųjų piliečių partijos Akmenės rajono rinkimų apygardoje Nr. 1 kandidatų sąrašo politinės kampanijos sąskaitos* arba *Apmokėta Šauniųjų kaimynų balso partijos valstybės biudžeto asignavimų lėšomis*.

11. Ką reikia nurodyti skaidrumo pranešimo 10 dalyje dėl oficialios informacijos apie dalyvavimą rinkimuose ar referendume?

Politinės kampanijos laikotarpiu galima pateikti nuorodą į VRK interneto puslapyje skelbiamą kandidato anketą, jei skelbiami kandidatai, arba į VRK sprendimą, kuriuo užregistruotas politinės kampanijos dalyvis. Ne politinės kampanijos laikotarpiu gali būti nurodytas politinės organizacijos sprendimas dėl kandidato iškėlimo.

Primintina, kad pagal Rinkimų kodeksą, politinės kampanijos dalyvis tik nuo sprendimo dėl jo įregistravimo paskelbimo VRK interneto svetainėje dienos įgyja visas politinės kampanijos dalyvio teises ir pareigas, įskaitant turtinių prievolių dėl politinės kampanijos išlaidų įgijimą, tai yra prasidėjus politinei kampanijai, tačiau neužsiregistravus politinės kampanijos dalyviu, negalima užsakyti politinės reklamos ar sudaryti sutarčių.

12. Ar skaidrumo pranešimo 12 dalyje apie *mechanizmą, skirtą pranešti apie galimai reikalavimų neatitinkančius politinės reklamos skelbimus*, gali būti nurodomas, pvz., el. pašto adresas, kuriuo pranešama apie pažeidimą?

Reklamos reglamento taikymo pradžioje kaip laikina priemonė gali būti nurodomas skleidėjo el. pašto adresas, kuriuo pranešama apie galimą pažeidimą. Vis dėlto, siekiant užtikrinti vartotojams patogų ir efektyvų mechanizmą, rekomenduojama palaipsniui pereiti prie automatinio pranešimų teikimo internetu, pavyzdžiui, per specialią formą ar nuorodą tinklalapyje.

13. Ar gali politinės reklamos skelbimo laikotarpis būti neterminuotas ir kaip tai turi atsispindėti skaidrumo pranešime?

Reglamente nėra aptariami atvejai dėl neterminuoto politinės reklamos skleidimo, pavyzdžiui, straipsnio paskelbimo internete, kai atsilyginama už jo paskelbimą ir straipsnis nėra pašalinamas. Skaidrumo pranešimas turi būti aiškus, suprantamas ir nedviprasmiškas, todėl už atlygį teikiamos politinės reklamos skelbimo paslaugos laikotarpiu turi būti nurodomos pradžios ir pabaigos datos (kalendorinėmis dienomis).

Politinės reklamos paslaugų teikėjai turi užtikrinti, kad sudaromomis politinės reklamos teikimo sutartimis būtų suteikiamos galimybės laikytis Reglamento nuostatų, todėl jei sutartyje bus numatytos sąlygos dėl neterminuoto straipsnių skelbimo, tai turi atsispindėti skaidrumo pranešime. Jeigu politinės reklamos paslaugų teikėjas nesudaro rašytinės sutarties, jis vis tiek privalo laikytis Reklamos reglamento nuostatų ir savo priemonėmis užtikrinti, kad būtų tinkamai įgyvendintos visos Reglamente nustatytos teisės ir pareigos. Tai reiškia, kad teikėjas privalo užtikrinti politinės reklamos skaidrumą, informacijos pateikimą skaidrumo pranešimuose, duomenų saugumą bei kitų reikalavimų vykdymą, neatsižvelgiant į tai, ar sutartis yra formaliai sudaryta. VRK nuomone, jeigu politinės reklamos paslaugų teikimo sutartyje ar kainų politikoje yra nustatytas skelbimo terminas, skaidrumo pranešime turi būti aiškiai nurodytas visas publikavimo intervalas, pavyzdžiui: „skelbimo televizijos programoje laikotarpis: 2026-02-17 – 2026-02-20“. Jei skelbimo terminas nenustatytas, skaidrumo pranešime turi būti įrašoma politinės reklamos pradžios data ir pažyma, kad reklama skelbiama neterminuotai, pavyzdžiui: „skelbiama neterminuotai, o tituliniame interneto puslapyje – laikotarpiu nuo 2026-02-17 iki 2026-02-20“.

14. Kiek laiko politinės reklamos skelbimo žymėjime esanti nuoroda į skaidrumo pranešimą turėtų būti aktyvi? Ar ilgai ši informacija turėtų būti saugoma?

Pagal Reklamos reglamento 13 straipsnio 3 dalį, *skaidrumo pranešimas įtraukiamas į kiekvieną politinės reklamos skelbimą arba jį turi būti įmanoma lengvai pasiekti bet kuriuo metu* ***per politinės reklamos skelbimo laikotarpį***, o pagal 13 straipsnio 4 dalį, ***politinės reklamos skelbėjai*** *savo skaidrumo pranešimus kartu su visais pakeitimais saugo* ***septynerius metus po paskutinio atitinkamos politinės reklamos paskelbimo dienos.***

Minėti reikalavimai yra taikomi visiems viešai už užmokestį skelbiamiems politinės reklamos skelbimams, nepriklausomai nuo užsakovo. Pagal Reklamos reglamento 13 straipsnio 6 dalį, Europos Komisijoje bus sukurta Europos internetinės politinės reklamos skelbimų saugykla. Joje bus kaupiama informacija apie skaidrumo pranešimus, kurie turi būti pridedami prie internete publikuotų, pateikiamų ar platinamų politinės reklamos skelbimų. Saugykla turi būti sukurta ne vėliau kaip iki 2026 m. balandžio 10 d. Su saugykla susijusios politinės reklamos skelbėjų prievolės – kiekvieną politinės reklamos skelbimą kartu su skaidrumo pranešimu pateikti į saugyklą ne vėliau kaip per 72 valandas po pirmojo jos paskelbimo – taps taikomos tik nuo saugyklos sukūrimo dienos.

15. Kas yra atsakingas už su politine reklama susijusios informacijos teikimą ir jos įtraukimą į žymėjimą bei skaidrumo pranešimą?

Užsakovas ir reklamos skleidėjas. Politinės reklamos užsakovas pateikia informaciją, būtiną reklamai žymėti, o reklamos skleidėjas užtikrina atitiktį reklamos pažymėjimo ir skaidrumo pranešimo reikalavimams.

Reklamos reglamento 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad reklamos paslaugų teikėjas reikalauja, kad užsakovai ir užsakovų vardu veikiantys reklamos paslaugų teikėjai deklaruotų, ar reklamos paslauga, kurią jie užsakė iš reklamos paslaugų teikėjo, yra politinės reklamos paslauga, kaip apibrėžta 3 straipsnio 5 punkte, ir ar jie atitinka 5 straipsnio 2 dalyje nurodytus reikalavimus. Užsakovai ir užsakovų vardu veikiantys reklamos paslaugų teikėjai pateikia tokias deklaracijas teisingai ir yra atsakingi už jų tikslumą.

Reklamos reglamento 11 straipsnyje politinės reklamos skelbėjams yra nustatyta pareiga užtikrinti, kad kartu su kiekvienu politinės reklamos skelbimu būtų aiškiai, suprantamai ir nedviprasmiškai nurodoma, kad tai yra politinės reklamos skelbimas.

Užsakovas nurodo, kad užsako politinės reklamos skelbimą ir pateikia būtiną informaciją skaidrumo pranešimui.

Jei neįmanoma užtikrinti reikalingos informacijos arba užsakovas atsisako bendradarbiauti, tai gali būti pagrindas nesuteikti paslaugos arba sustabdyti jos teikimą, kad nesukeltumėte Reklamos reglamento pažeidimų rizikos.

16. Ar įsigaliojus Reklamos reglamentui keičiasi Lietuvoje galiojančios nuostatos dėl įkainių deklaravimo politinėms kampanijoms? Ar galima skelbti politinę reklamą pirmame laikraščio puslapyje?

Pagal Reklamos reglamento 2 straipsnio 2 dalį, Reklamos reglamentu nedaromas poveikis politinės reklamos skelbimų turiniui arba Sąjungos ar nacionalinėms taisyklėms, kuriomis reglamentuojami kiti su politine reklama susiję aspektai, nepatenkantys į šio reglamento taikymo sritį, įskaitant taisykles dėl politinių kampanijų organizavimo, finansavimo ir vykdymo, taisykles dėl politinės reklamos bendrųjų draudimų ar apribojimų tam tikrais konkrečiais laikotarpiais ir, kai taikytina, taisykles dėl rinkimų laikotarpių.

Lietuvoje galiojančios nuostatos dėl įkainių deklaravimo politinėms kampanijoms nesikeičia. Nuo politinės kampanijos pradžios iki paskelbiant galutinius rinkimų rezultatus viešosios informacijos rengėjai ar skleidėjai politinę reklamą gali skleisti tik pagal visiems rinkimų politinės kampanijos dalyviams vienodus politinės reklamos įkainius ir sąlygas, kurie skelbiami VRK interneto svetainėje.

Reklamos reglamente nėra nustatyta naujų ar pakeistų reikalavimų, susijusių su įkainių deklaravimu, todėl šiuo klausimu taikomos tos pačios nacionalinės taisyklės ir procedūros, kurios galiojo iki Reklamos reglamento įsigaliojimo. Taip pat lieka galioti Rinkimų kodekso 97 straipsnyje nustatytas reguliavimas dėl ataskaitų teikimo ir reklamos draudimas pirmajame puslapyje:

1. Draudžiama skleisti politinę reklamą:

1) jeigu jos skleidimas prieštarauja Konstitucijai ar kitiems įstatymams;

2) neatlygintinai, išskyrus specialiąsias ar diskusijų laidas;

3) pirmame periodinio spaudos leidinio puslapyje.

<...>

5. Rinkimų politinės kampanijos laikotarpiu viešosios informacijos rengėjai ar skleidėjai elektroninių ryšių priemonėmis privalo užpildyti viešosios informacijos rengėjo ar skleidėjo deklaraciją ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo politinės reklamos paskleidimo. Rinkimų politinės kampanijos laikotarpiu viešosios informacijos rengėjo ar skleidėjo deklaracija Vyriausiajai rinkimų komisijai pateikiama ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo galutinių rinkimų (pakartotinių rinkimų) rezultatų paskelbimo dienos. Ne rinkimų politinės kampanijos laikotarpiu viešosios informacijos rengėjo ar skleidėjo deklaracija Vyriausiajai rinkimų komisijai pateikiama ne vėliau kaip per vieną mėnesį pasibaigus kalendoriniams metams.

17. Ar visais atvejais turi būti taikomi VRK deklaruoti politinės reklamos įkainiai?

Deklaruoti įkainiai taikomi tik politinės kampanijos metu ir tik politinės kampanijos dalyviams. Rinkimų kodekse numatyta, kad nuo rinkimų politinės kampanijos pradžios iki paskelbiant galutinius rinkimų rezultatus viešosios informacijos rengėjai ar skleidėjai politinę reklamą gali skleisti tik pagal visiems rinkimų politinės kampanijos dalyviams vienodus politinės reklamos įkainius ir sąlygas, kurie skelbiami VRK interneto svetainėje.

Skleidžiant politinę reklamą kitu laikotarpiu ar užsakytą ne politinės kampanijos dalyvio (pvz., Europos Parlamento nario) nėra pareigos taikyti VRK deklaruotus įkainius.

18. Kokią su politinės reklamos skelbimu susijusią informaciją ir kiek laiko reikia saugoti?

Privalu laikytis Reklamos reglamento 9 straipsnio nuostatų. Pažymėtina, kad siekiant padidinti paslaugų teikėjų gebėjimą įrodyti, kad jie vykdo atitinkamas prievoles, jie galėtų savanoriškai, kiek įmanoma, saugoti informaciją apie pagal Reklamos reglamento 9 straipsnį teikiamas politinės reklamos paslaugas (pvz., saugoti tik popierines tokių duomenų kopijas). Remdamasi Gairių **3.2.5 papunkčiu, VRK rekomenduoja saugoti visas popierines arba elektronines kopijas, kad būtų galima patikrinti finansavimo skaidrumą. Reklamos maketus saugoti galima VRK informacinėje sistemoje, teikiant viešosios informacijos rengėjo ar skleidėjo deklaraciją.**

Reklamos reglamento 9 straipsnis:

Duomenų saugojimas

1. Politinės reklamos paslaugų teikėjai saugo, tiek, kiek tai būtina, kad būtų laikomasi šio reglamento, teikiant paslaugas surinktą informaciją apie:

a) politinės reklamos skelbimą arba politinės reklamos kampaniją, su kuria yra susijusi paslauga ar paslaugos;

b) konkrečią paslaugą ar paslaugas, kurias jie teikė politinės reklamos tikslais;

c) jų sąskaitose faktūrose nurodytas sumas už paslaugą ar paslaugas, kurias jie suteikė, ir kitos naudos, gautos iš dalies arba visiškai atsilyginant už suteiktą paslaugą ar paslaugas, vertę;

d) informaciją apie c punkte nurodytų sumų ir kitos naudos viešuosius ar privačiuosius šaltinius ir tai, ar tie šaltiniai yra Sąjungoje, ar už jos ribų;

e) politinės reklamos skelbimo užsakovo ir, kai taikytina, galutinio užsakovą kontroliuojančio subjekto tapatybę ir kontaktinius duomenis bei, juridinių asmenų atveju, įsisteigimo vietą ir

f) kai taikytina, nuorodą į rinkimus, referendumą, teisėkūros ar reguliavimo procesą, su kuriais susijęs politinės reklamos skelbimas.

2. Politinės reklamos paslaugų teikėjai deda pagrįstas pastangas, kad užtikrintų, jog pagal 1 dalį saugoma informacija būtų išsami ir tiksli.

3. 1 dalyje nurodyta informacija pateikiama raštu arba elektronine forma. Tokia informacija saugoma kompiuterio skaitomu formatu septynerius metus nuo paskutinio parengimo, parodymo, sklaidos, publikavimo, pateikimo ar platinimo dienos, atsižvelgiant į konkretų atvejį.

4. Šis straipsnis netaikomas labai mažoms įmonėms, atitinkančioms Direktyvos 2013/34/ES 3 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus, ***jei reklamos paslaugų teikimas yra visiškai nereikšmingas ir papildomas****, palyginti su jų pagrindine veikla.*

19. Kokioms įmonėms ir kokiais atvejais yra nustatytos išimtys Reklamos reglamente?

Reklamos reglamento 9 straipsnio 4 dalyje (dėl su politine reklama susijusių duomenų saugojimo, jei reklamos paslaugų teikimas yra visiškai nereikšmingas ir papildomas, palyginti su labai mažų įmonių pagrindine veikla), 12 straipsnio 5 dalyje (dėl skaidrumo pranešimų saugojimo), 14 straipsnio 2 dalyje (dėl reguliarių politinės reklamos paslaugų ataskaitų teikimo VRK) nustatytos išimtys labai mažoms ir (ar) mažoms bei vidutinėms įmonėms.

2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/34/ES 3 straipsnio 1–3 dalyse yra nustatyti labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių, kurioms Reklamos reglamente yra taikomos minėtos išimtys, kriterijai:

1. Labai mažos įmonės, kurių bent du iš trijų toliau nurodytų rodiklių balanso datą neviršija šių ribų:

a) bendra balanso suma: 350 000 EUR;

b) grynosios pajamos: 700 000 EUR;

c) vidutinis darbuotojų skaičius finansiniais metais: 10.

2. Mažosios įmonės – įmonės, kurių bent du iš toliau nurodytų trijų rodiklių balanso datą neviršija šių ribų:

a) bendra balanso suma: 4 000 000 EUR;

b) grynosios pajamos: 8 000 000 EUR;

c) vidutinis darbuotojų skaičius finansiniais metais: 50.

Valstybės narės gali nustatyti didesnes ribas nei pirmos pastraipos a ir b punktuose nurodytos ribos. Tačiau bendros balanso sumos riba negali viršyti 6 000 000 EUR, o grynųjų pajamų riba – 12 000 000 EUR.

3. Vidutinės įmonės – įmonės, kurios nėra labai mažos įmonės ar mažosios įmonės ir kurių bent du iš trijų toliau nurodytų rodiklių balanso datą neviršija šių ribų:

a) bendra balanso suma: 20 000 000 EUR;

b) grynosios pajamos: 40 000 000 EUR;

c) vidutinis darbuotojų skaičius finansiniais metais: 250.